

те који су очекивани и могли се постизати.

Питање виноградарства, у које је код нас уложен капитал од 17 милијарди, као и воћарства требало би такође поставити на научну основу.

Претседник Белић сматра да је свако од ових питања толико замашно да захтева читав програм рада. Мишљења је да би из тог силета проблема требало издвојити по једно питање, оно које би у овом тренутку и стању било најважније, или које за земљу претставља најпрешнију потребу, па њему поклонити у првом реду сву пажњу и на њему урадити што се може, и што пре.

VII скуп, 18 септембра 1945 године

Претседава секретар Ж. Ђорђевић; присутни су академици: А. Белић, Б. Гавриловић, М. Миланковић, А. Билимовић, В. В. Мишковић, дописници: С. Бошковић, В. Ласкарев, Ј. Карамата и К. Шаховић.

1.

Прочитан је и примљен записник VI скупа Академије природних наука, од 11 септембра 1945 године.

2.

Питање језика радова који се дају у штампу. — Скуп одлучује да се радови могу штампати у Гласу на: српском, руском, француском и енглеском језику. Ако је рад шам-

пац на српском, резиме на страном језику не може прећи четири штампане стране. Ако се рад штампа на страном језику, резиме на српском не може бити већи од једне штампане стране. Број примерака утврђује се на 1.000 комада.

3.

Пријава радова Б. Бијелића: а) „Отоке Панонског мора, његове терасе, површи и падови и језерски нивои у Босни, нарочито у току Врбаса“, б) „О постанку брегова“ у два дела. — Скуп одлучује да о радовима рефериршу дописник В. Ласкарев и проф. Универзитета П. Јовановић.

4.

Задаци делегата који одлазе у Нови Сад: — Скуп утврђује да циљ састанка и разговора Академијиних делегата са претставницима Матице српске треба да буде, да се испита која би питања из предлога дописника Ј. Хаџи Матица сматрала засад као најважнија и у ком облику би она могла деловати у заједничком раду.

5.

Наставак саветовања о организацији научног рада у земљи.

Академик Ж. Ђорђевић, као свој трећи предлог од поднесених општих предлога, истиче потребу да се Влади предложи, да се сачувају што је могућно више резервати као добра (државна, обласна, општинска, приватна) која би послужила за огледне и селек-

ционе станице, пољопривредне школе и интернате уз ове, за огледна имања за природне споменике итд. Оваква су добра: Беље, Рогат, добро Пољопривредног факултета у Београду, у Срему и Македонији; приватно добро Ледерерово итд.

Претседник Белић сматра да је предлог, у овом облику, сувише општи. Важно је, у овом тренутку, на који би начин Академија, својим учешћем и мешањем у ствар, могла да учини нешто корисно. Мишљења је да би, у овом конкретном случају, Академија могла да образује један одбор стручњака који би проучио питање, па Министарству поднео образложен меморандум о томе, рецимо, која би од добара требало изузети од аграрне реформе.

Академик Ж. Ђорђевић предлаже, даље, да се на добрима на којима већ постоје зачеци огледних станица ове усаврше за успешан рад. Где ове не постоје, створити их и одредити им смернице и поље рада према месним приликама и потребама. Тако би се на појединим могле основати, према локалним потребама, школе за одгој живине, или за гајење свиленарице, или за пчеларство итд.

Даље истиче као државну потребу хитне природе одгој мање стоке, нарочито свиње мангулице, оваца из Јужне Србије, кривовирског соја или санџачких итд. Исто тако и већа стока која се у земљи већ афирмирала: као босански коњ, ресавска и колубарска говеда, првено говече у Македонији и др. Сматра да треба порадити да се њихова раса,

подраса или вариетет устали, и на тој основи вршити даље селекције.

Претседник Белић сматра да би по овим питањима Академија, у овом тренутку, могла на тај начин да иступи, што би образовала комисију стручњака који би се позабавили питањем, рецимо, зашто та и та стандаризована стока није проширена, и шта би требало сад предузети да се она сачува.

Кратко речено, за сваки од предлога и за свако питање треба да се Академија тако уметна, да у ствар унесе научни начин при будућем раду.

Академик Б. Гавриловић такође подвлачи да у том раду треба да се осети и види присуство Академије; њена је дужност да сваку ту организацију постави на научну основу.

Академик М. Миланковић није противан Белићеву гледишту, по коме Академија треба за сваки предлог да да конкретан облик онме што би требало урадити, но сматра да би за то потребно било доћи у додир са људима који на том послу већ раде. Та процедура му није јасна.

Дописник С. Бошковић подноси писмени предлог који се односи на организацију геодетске службе у земљи. Сматра да би Академија требало на неки начин да узме под своје окриље све установе које у тој служби учествују.

Претседник Белић сматра да би у том раду Академијина улога била сасвим другачија. О установама које у њему учествују

могло би се само поставити питање, да ли оне могу Академији, за њене научне сврхе, користити или послужити резултатима свога рада.

Академик А. Билимовић примећује да су се готово сви досадањи предлози односили на проблеме и теме на којима Академија уопште није досад радила, нити се њима бавила. Жели да изнесе предлог који се тиче области на којој је Академија и досад са великим успехом радила и за коју има људе у својој средини.

Истиче како Математика све више постаје основа свеколиког културног напретка. Насупрот тој чињеници и доскорашњем доминантном положају Математичке групе код нас, он сматра да би требало што пре нешто предузети, и с обзиром на губитке у научном кадру, а нарочито због уништења скупнице библиотеке Математичког семинара, — да се положај те групе одржи на потребној висини. Мишљења је да би у том правцу Академија могла много да учини оснивањем Института за математику.

Браћа се поново на улогу коју Математика и њен апарат играју, на пример, у развоју ваздухопловства, које је код нас кренуло напред пред сам почетак овог рата; па онда у Механици атома, која данас у целом свету добива све већи практични значај. Да један народ може на том пољу да буде корисно активан, треба да има за то спремне стручне људе и могућности за њихов рад. Код нас за ове дисциплине има диспозиције. Академија

би лако могла, оснивањем Института за математику и окупљањем свих способних људи око њега, ове велике задатке испунити и без великих издатака.

Академик М. Миланковић се слаже са предлагачем и предлог сматра као врло користан и актуелан.

Претседник Белић истиче да је у животу Академије било епоха у којима су се поједине научне гране нарочито истицале. Помиње епоху еминентних историка, затим епоху геолога. Признаје да је штета што тада није била остварена и нека установа трајнијег значаја и дејства. Сад имамо у Академији епоху математичара која усто одговара и духу времена у коме живимо. Слаже се са изнесеним предлогом да треба створити Институт који би, под Академијиним руководством, могао корисно деловати.

Исто тако би се, по његову мишљењу, могло нешто урадити и за биолошке науке.

Дописник В. Ласкарев саопштава шта је учињено у институтима Министарства шума и руда, али примећује да при томе нису у довољној мери узете у обзир најмодерније геофизичке методе за научно-истраживачке радове. Мисли да би у том правцу Академија могла корисно да подејствује.

Даље истиче да би корисно било да се, слично Лимнолошком одбору, образује Спелеолошки одбор за проучавање српских пећина, што би било од великог научног значаја за археологе, биологе, геологе, географе итд.

6.

Питања и предлози:

а) Секретар Академије моли да сви предлагачи своје предлоге укратко писмено доставе, што — скуп и усваја. б) Дописник В. Ласкарев моли да му Академија врати спис „О налазима динотерија у Србији“ који жели да објави у публикацијама Музеја српске земље, чијим се збиркама служио при изради поменутог списка. — Скуп усваја овај захтев. в) Академик М. Миланковић упућује Академији рукопис свог дела на немачком језику »Durch das Reich der Wissenschaften« од 538 страна, откуцаних на машини, и моли да се прими на чување. — Скуп одлучује да се дело прими.

VIII скуп, 25 септембра 1945 године

Претседава секретар Ж. Ђорђевић; присутни су академици: А. Белић, Б. Гавриловић, М. Миланковић, А. Билимовић, В. В. Мишковић; дописници: Р. Буријан, С. Бошковић, В. Ласкарев, Ј. Карамата, К. Шаховић.

Извинио се болешћу академик И. Ђаја.

1.

Прочитан је записник VII скупа Академије природних наука, од 18 септембра 1945 године, — и примљен са напоменама академика Б. Гавриловића да се у т. 4 убаце речи „или иначе“, што је унесено, и акаде-

мика Ж. Ђорђевића да се унесе у т. 5 ст. 1 „од поднесених општих предлога“, што је и унесено.

2.

Наставак саветовања о организацији научног рада у земљи.

Претседник Белић констатује да су саветовања и предлози о организацији научног рада, углавном, завршени. Сматра да је сад важно којим ће се путем даље кренути. Мисли да би требало из низа поднесених предлога утврдити број питања која ће се прво узети у рад; сазвати стручњаке који се тим питањем баве, да се састану и посаветују о организацији свога рада. О закључцима ових саветовања ће руководилац поднети реферат својој Академији: ова ће их расмотрити и упутити Претседништву, које ће опет у једном образложеном елаборату поднети Влади план о широј организацији научног рада у земљи под руководством Српске академије наука.

Као први у низу поднесених предлога узима се оснивање Математичког института Српске академије наука. Претседник Белић сматра да би најприродније било да, ако се и остали чланови с тим слажу, предлагач буде и руководилац даљег саветовања.

Академик М. Миланковић се слаже са овим предлогом да послове о организовању води академик А. Билимовић.

Академик А. Билимовић жали и извињује се што се не може примити ове улоге, — због чисто материјалних разлога и свог дана-

шњег положаја, због којих — мисли — да се не би могао у потребној мери посветити овој дужности.

Академик Ж. Ђорђевић, овим поводом, предлаже да се, с обзиром на материјално стање у коме се данас налазе извесни професори Универзитета и академици, хитно предузму потребни кораци код Владе. Мисли да би до коначног регулисања њихова положаја професори Универзитета могли бити поново преузети на Универзитет, или, ако то није могуће, да им се исплаћују пензије у виду месечне помоћи. Сматра да, у противном случају, академици неће имати услова и могућности да несметано раде.

Претседник Белић саопштава скупу да су ти кораци већ предузети и да су изгледи повољни да се академицима обезбеди и огрев за ову зиму, и нешто текстила, а и извесна стална месечна помоћ.

Као друго питање за програм рада узима се питање искоришћавања водених снага у земљи. — Скуп бира за руководиоца академика М. Миланковића, који предлаже да се, као стручњаци, позову на прво саветовање професори Универзитета П. Вујевић и П. Јовановић и инж. М. Пећинар, из Министарства грађевина.

Као треће питање за програм рада узима се оснивање Биолошког института, у коме би биле заступљене све гране биологије. За питања која су предвиђена и о којима је дискутовано — скуп бира за руководиоца академика Ж. Ђорђевића, који предлаже да се, као

стручњаци, позову на прво саветовање академици Б. Гавриловић и И. Ђаја; дописници Р. Буријан, С. Станковић, К. Шаховић, В. Воук и Ј. Хаџи; затим М. Ђурић, начелник Министарства пољопривреде у пензији и проф. Универзитета Ј. Стебут.

Претседник Белић сматра да би рад Института требало усмерити првенствено ка проблемима који се тичу најпренијих потреба земље. Тим путем ће Институту најбрже доћи и до средстава и до бољих услова за свој рад.

Дописник Р. Буријан говори о предлогу који ће и писмено поднети, наиме о потреби за оснивањем Института за физиологију рада. Помиње значај тих Института у другим земљама, нарочито у Америци, где се третирају најразноврснија питања свих врста и грана човечјег рада и изучавања истих на научној основи.

Претседник Белић инсистира и скреће пажњу руководиоцима на користи радова који би се сад одмах усредсредили на питањима савременим, важним и преним првенствено за обнову земље и побољнање услова за живот народа. Из рада на тим и таквим питањима развијаће се брзо и лако научни институти на које се овде мисли.

IX скуп, 18 октобра 1945 године

Претседава секретар Ж. Ђорђевић; присутни су академици: Б. Гавриловић, М. Миланковић, И. Ђаја, А. Билимовић, В. В. Миш-

ковић; дописници: Р. Буријан, Н. Салтиков, С. Бошковић, В. Ласкарев, Ј. Карамата и К. Шаховић.

1.

Прочитан је записник VIII скупа Академије природних наука, од 25 септембра 1945 год., — и примљен са напоменама: а) да се као стручњак за оснивање Биолошког института позове и Бр. Тосић, начелник Министарства пољопривреде; б) да се академик А. Билимовић, на тражење предлагача, примио улоге руководиоца Математичког института.

2.

Академик А. Билимовић и дописник Н. Салтиков подносе реферат о пријављеном раду д-р В. Авакумовића: „Прилог топологији мрежа“. — Скуп одлучује да се рад прими за Глас I разреда.

3.

Претставка д-р Боривоја Д. Милојевића, в. д. директора Природњачког музеја српске земље, о подизању нове зграде Музеја. Академик Ж. Ђорђевић износи историјат Музеја и тешке услове под којима је досад радио и због којих није ни могао дати резултате који су се од њега очекивали. — Развија се дискусија о томе, да ли треба овом предлогу дати првенство испред осталих, сличних, који су покренути у Академији, и, после дужег саветовања, — скуп доноси одлуку да се признаје потреба подизања зграде за Природњачки

музеј српске земље, али да се и то питање мора решавати у оквиру осталих питања културно-просветних потреба.

4.

Нацрт Правила Математичког института Српске академије наука. Правилник је прочитан и — примљен с тим, да се упути Скупу целокупне Академије на одобрење.

5.

Пријава радова Б. Бијелића: а) „Створење света“. — Скуп одлучује да рад прегледају и о њему реферишу академик М. Миланковић и дописник В. Ласкарев. б) „Моји погледи на теорију осцилације коју је поставио Ерих Харман“. — Скуп одлучује да рад прегледају и о њему реферишу академик А. Билимовић и дописник В. Ласкарев. в) „Моји погледи на темељне проблеме геологије“. — Скуп одлучује да рад прегледају и о њему реферишу дописник В. Ласкарев и проф. Универзитета П. Јовановић.

6.

Питање реда штампања примљених радова у току 1941—1945 год. за Глас I разреда. — Скуп одлучује да ред штампања буде хрополошки. Ако се сви рукописи дају заједно у штампу могу се радови истих писаца штампати у продужетку један другог.

Скуп уједно решава да се, с обзиром на привремено обустављање штампања Билтена, и на насловној страни, и у наслову, отштам-

на »Bulletin«, а на првој страни отштампа, у виду напомене, текст у коме ће се објаснити ова измена и истаћи да се ова наша публикација сад шаље у замену.

7.

Дописник Р. Буријан чита свој предлог, у вези са програмом радова које организује Академија, о потреби за оснивањем Института за физиологију рада. — Скуп прихвати предлог и одлучује да руководилац буде дописник Р. Буријан, а као стручњаке за организовање рада бира: академика И. Вају, дописника К. Шаховића и професоре Универзитета И. Буричића, С. Велинеа, М. Нешковића и А. Сабовљева.

8.

Дописник С. Бошковић моли да уз рад, који је примљен за Посебна издања, може отштампати и кратак извод на руском језику. — Скуп одобрава.

Х скуп, 27 децембра 1945 године

Претседава секретар Ж. Ворђевић; присутни су академици: М. Миланковић, И. Ваја, А. Билимовић, В. В. Мишковић; дописници: В. Ласкарев, С. Бошковић, Ј. Карамата и К. Шаховић.

Извинио се болешћу академик Б. Гавриловић .

1.

Прочитан је и примљен записник IX скупа Академије природних наука, од 18 октобра 1945 год.

2.

Академик М. Миланковић приказује свој рад: „Михајло Петровић“. — Скуп одлучује да се овај рад академика М. Миланковића откуца у више примерака и достави Б. Гавриловићу, А. Билимовићу, Ј. Карамати, Ј. Михајловићу, Т. Пејовићу и М. Радојчићу и да се позову да и они, ако желе, даду прилоге за једну свеску: »In Memoriam Мих. Петровића“, која би се могла штампати било као књига Посебних издања, било као прва књига издања Математичког института Српске академије наука.

3.

Академик М. Миланковић реферирше о пријављеном раду Б. Бијелића „Створење света“. Пошто је саслушан реферат, — скуп одлучује да се рад не може примити за Академијина издања.

4.

Дописник В. Ласкарев и проф. Универзитета П. Јовановић реферирше о пријављеним радовима Б. Бијелића: 1) „Узроци бањалучких потреса“; 2) „Моје мишљење о вулканским бреговима, купама и вулканским облицима уопште“; 3) „Историска геологија (стратиграфија)“; 4) „Геолошки постанак наше престонице“; 5) „Клизање терена испод електричних